

KORONAKRISENS FØRSTE UKER

– HVEM TOK STØYTEN I ARBEIDSLIVET?

Bernt Bratsberg, Gaute Eielsen, Simen Markussen, Oddbjørn Raaum, Knut Røed, Trond Vigtel*

Basert på tilnærmet sanntids registerdata undersøker vi hvem som i størst grad ble rammet av den første oppsigelses- og permitteringsbølgen under koronakrisens første uker. Vi undersøker også hvem som har vært mest eksponert for smitterisiko gjennom arbeid med samfunnskritiske funksjoner med stor grad av fysisk nærhet til andre mennesker. Vi avdekker markerte sosiale gradienter både i risiko for oppsigelse og permittering, og det er arbeidstakerne med de laveste inntektene og den svakeste husholdningsøkonomien som er mest utsatt. For menn finner vi en lignende sosial gradient i omfanget av samfunnskritisk risikoarbeid, mens det for kvinner er arbeidstakere med middels inntekter som er mest eksponert for smitterisiko.

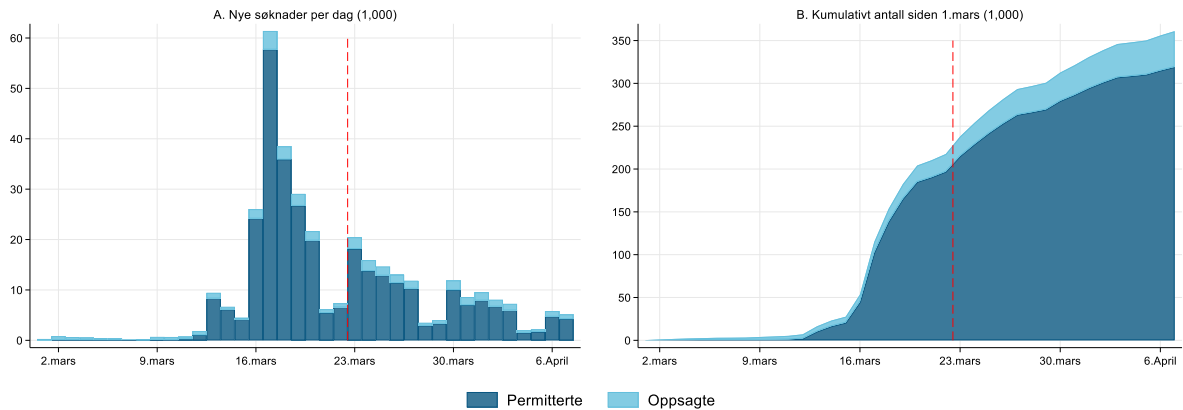
INNLEDNING

Det er ingen tvil om at de økonomiske konsekvensene av koronakrisen blir formidable. I løpet av få uker etter fredag den 13. mars har over 360,000 personer meldt seg hos NAV med søknad om dagpenger, se Figur 1. Om lag 89 prosent av tilstrømningen kan så langt knyttes til permitteringer. Det betyr at de fleste av dem som nå søker om dagpenger fortsatt har et ansettelsesforhold, og dermed i utgangspunktet en jobb å komme tilbake til når krisen er over. Men omfanget av rene oppsigelser ligger også på et historisk høyt nivå, og det er en åpenbar risiko for at mange av de virksomhetene som permitterer arbeidstakere i stor skala senere vil gå til oppsigelser. Det har også gjennom de første kriseukene funnet sted en økning i andelen av dagpengesøkerne som ikke lenger har noe jobb å gå tilbake til; fra om lag 8 % i de to første kriseukene (9.-22. mars) til rundt 18 % de siste 9 dagene før påske (30. mars – 7. april).

---

* Denne artikkelen er en del av rapporteringen fra forskningsprosjektet «Permitteringer og oppsigelser under Covid-19». Prosjektet er blitt til i et samarbeid mellom Frischsenteret, Statistisk sentralbyrå, og Arbeids- og velferdsdirektoratet. Prosjektet er blitt muliggjort gjennom enestående rask behandling og effektivering av søknad om datautlevering både i Arbeids- og velferdsdirektoratet og Statistisk sentralbyrå. NAV endret statistikkproduksjonen tidlig under krisen og publiserer bl.a. daglige tall for dagpengesøknader. Denne datakilden med dagpengesøknader fram til og med 22. mars, koblet sammen med andre datakilder, ble overført på utlån til Frischsenteret den 23. mars. De første resultatene fra prosjektet ble presentert for sentrale myndigheter den 26. mars, med offentliggjøring den 27. mars. I denne artikkelen presenterer vi resultatet av en videre bearbeiding og analyse av disse dataene. Vi vil takke tidsskriftets redaktør Rune Jansen Hagen og en anonym konsulent for raske og konstruktive tilbakemeldinger på et tidligere utkast til artikkel. Takk også til Maria Hoen for bistand med kobling av data fra den amerikanske O*NET-databasen til norske yrkeskoder.

Bratsberg, Markussen, Raaum og Røed: Frischsenteret; Eielsen: Arbeids- og velferdsdirektoratet; Vigtel: Statistisk sentralbyrå

Figur 1. Antall dagpengesøknader i Norge 1. mars – 7. april 2020

Note: Med permitterte og oppsagte menes personer som har søkt om hhv. dagpenger under permittering eller ordinær ledighet. Ordinær ledighet kan i tillegg til oppsagte også omfatte personer som har avsluttet en tidsbegrenset arbeidskontrakt. Den vertikale stiplede linjen markerer avgrensningen av dataene som er benyttet i denne artikkelen. Kilde: NAV (2020)

I denne artikkelen ser vi nærmere på hvem som i størst grad ble berørt av krisen gjennom de første ukene, både ved tap av arbeid gjennom permittering eller oppsigelse, og ved å bli eksponert for smitterisiko gjennom et arbeid med samfunnskritiske funksjoner. Artikkelen føyer seg inn i en forskningslitteratur som har studert heterogene virkninger av økonomiske kriser; se, for eksempel Hoynes m.fl. (2012), som finner at finanskrisen i USA i særlig grad rammet minoritetsgrupper, ungdom, og de med lav utdanning. Studier fra Tyskland, Storbritannia og Norge har også vist at innvandrere er særlig sårbare for økonomiske fluktasjoner (Dustmann m.fl., 2010; Bratsberg m.fl., 2010; 2018). Krisen vi står oppe i nå er imidlertid svært spesiell, både når det gjelder hvor raskt den har inntruffet, hvor mange som er berørt, og ikke minst i sitt underliggende opphav. Det er dermed langt fra opplagt at studier av tidligere økonomiske fluktasjoner gir et godt holdepunkt for å vurdere fordelingsvirkninger av den krisen vi nå er inne i.

Vi finner at den pågående krisen har rammet bredt, men langt fra tilfeldig. Det er klar sosial gradient både i risikoen for å bli permittert eller oppsagt, og for menn også i risikoen for å være i en smitteutsatt, men samfunnskritisk, jobb. Den sosial gradienten er til stede enten vi måler sosial og økonomisk bakgrunn med basis i utdanning, egen inntekts historie, foreldrenes inntektsrang, eller egen timelønn. Innvandrere er mer eksponert enn norskfødte. Og i motsetning til hva som har vært tilfelle under tidligere økonomiske kriser, ser det denne gang ut til at kvinner rammes noe mer enn menn.

I første omgang er de fleste permitterte arbeidstakerne beskyttet mot store personlige økonomiske tap. Reglene for permittering ble allerede 16. mars endret med umiddelbar virkning, slik at de permitterte vil få utbetalt full lønn (opp til en inntettségrense på ca. 600.000 kroner) de første 20 dagene av permitteringsforløpet. Deretter vil kompensasjonsgraden inntil videre være 80 % for inntekter opp til ca. 300.000 og 62,4 % for inntekter mellom 300.000 og 600.000 kroner. Også arbeidsgivere har så langt blitt skjermet mot de direkte økonomiske konsekvensene av permitteringer, ved at arbeidsgivers betalingsplikt er kuttet fra 15 til 2 dager. Ved en mer vedvarende krise kan imidlertid resultatene presentert i denne studien gi et grunnlag for å identifisere særlig utsatte grupper. Vi finner at husholdninger med særlig lav inntekt, liten likviditet, og høy gjeldsbelastning i forhold til inntekt, er spesielt utsatt for permittering/opsigelse. Dette innebærer at et betydelig antall familier raskt vil kunne få store økonomiske problemer dersom perioden uten jobb strekker seg ut over noen uker.

Hvor lenge de som nå er permittert vil måtte vente før de eventuelt kan gjenoppta sitt tidligere arbeid er høyst usikkert, og, basert på tidligere erfaringer, er det grunn til å anta at mange av jobbene kan bli borte. Berg m.fl. (2015) viser, for eksempel, at det under lavkonjunkturen 1993-95 var om lag 15 % av de permitterte som avsluttet sitt permitteringsforløp uten å ha noen jobb å gå til. Tidligere studier tyder også på at de som i størst grad eksponeres for arbeidsledighet under en forbigående økonomisk krise har høyere risiko for å stå uten arbeid på lengre sikt; se f.eks. Yagan (2019).

Analysen som danner grunnlag for denne artikkelen er ganske spesiell, ved at den tar i bruk registerdata i tilnærmet sanntid. Under normale konjunkturførhold er det oftest unødvendig med (nær) sanntidsinformasjon om utviklingen i arbeidsmarkedet. Månedlige og kvartalsvise oppdateringer er da tilstrekkelig. Under økonomiske kriser endrer imidlertid forholdene seg såpass raskt, og konsekvensene for enkeltmennesker er såpass store, at det er behov for mer detaljert innsikt i hvordan situasjonen endrer karakter dag for dag.

DATAGRUNNLAGET

Det primære datagrunnlaget for denne artikkelen er alle individuelle dagpengesøknader i Norge i perioden 1.-22. mars i år, med opplysning om hvorvidt søknadene gjaldt ordinær ledighet eller permittering. Dette innebærer at analysen i praksis vil omfatte lønnstakere, med rett på dagpenger. Ettersom den årlige inntektsgrensen for rett til dagpenger ble senket til ca. 75.000 kroner i forbindelse med den pågående krisen vil vi forvente at en del søkere har hatt lav inntekt i forkant. Vi har ikke informasjon om økonomiske problemer blant selvstendig næringsdrivende og personer som har hovedinntekten sin fra oppdrag.

Informasjonen om dagpengesøkerne er, ved hjelp av et kryptert løpenummer, koblet sammen med andre administrative registre. Datamaterialet inkluderer alle personer som var bosatt i Norge per 1.1.2019, og gir informasjon om arbeidsgiver (herunder bransje), yrke, lønn, tidligere inntekt, utdanning, alder, kjønn, og fødeland, med kobling til ektefelle, barn, og foreldre. Denne informasjonen er også koblet sammen med regnskapsopplysninger fra 2017 for foretakene personer arbeider i.

Arbeidsgiver er identifisert på basis av den såkalte A-meldingen i mai/juni 2019. Opplysninger om lønn og utdanning er oppdatert t.o.m. september/oktober 2018, mens opplysninger om tidligere inntekt dekker all yrkesinntekt i perioden 1967-2017. Det siste innebærer at vi kan beregne samlet yrkesinntekt hittil i livet nokså presist for hele populasjonen. Dette bruker vi bl.a. til å beregne alders- og kjønnsspesifikk inntektsrang på en skala fra 1 (første persentil) til 100.

Som et ledd i å karakterisere lønnstakernes yrke benytter vi opplysninger fra O*NET (se www.onetonline.org), som basert på amerikanske data gir en detaljert beskrivelse av egenskaper ved ulike yrker. Disse opplysningene er så koblet sammen med den norske standarden for yrkesklassifisering (Hoen, 2016). I denne artikkelen er det særlig ett yrkeskjennetegn som er av interesse, nemlig i hvilken grad jobben fordrer fysisk nærhet til andre mennesker. Yrkene er i utgangspunktet beskrevet på en skala fra 0 (jobber ikke i nærhet av andre) til 100 (yrket innebærer direkte fysisk berøring av andre), men variabelen vi benytter er standardisert slik at den (i amerikanske data) har gjennomsnitt lik 0 og standardavvik lik 1.

Ettersom våre opplysninger om yrke og timelønn er basert på opplysninger noe tilbake i tid, vil noen av de sysselsatte bli feilkategorisert. Dette vil skje for personer som har byttet jobb etter mai/juni 2019 eller endret timelønn siden oktober 2018. Det er også en del av dagpengesøkerne vi ikke kan finne igjen som arbeidstakere i våre data. Det kan skyldes at de ikke var bosatt 1.1.2019 eller at de

ikke var i arbeid våren 2019. Tabell 1 gir en nærmere beskrivelse av hvordan datamaterialet er sammensatt. Analysepopulasjonen, beskrevet i kolonne 1, består av alle lønnstakere registrert våren 2019. Våre datakoblinger gjør at vi fanger opp i alt 192.368 av de 217.572 dagpengesøkere (88,4 %) i den aktuelle tidsperioden; se kolonnene (2) og (3). Blant de ca. 25.000 dagpengesøkerne vi ikke fanger opp var om lag en tredel ikke bosatt i landet 1.1.2019 (kolonne 5). Resten faller ut av vår analyse fordi vi ikke kan koble dem til noe arbeidsforhold våren 2019 (kolonne 4).

Allerede i Tabell 1 ser vi tegn til at risikoen for permittering og oppsigelse varierer systematisk med sosioøkonomiske kjennetegn. Gruppen «oppsagte» (kolonne (3)) har vesentlig høyere innvandrerandel og personer med lavere inntektsrang og timelønn enn analysepopulasjonen som helhet (kolonne (1)), med gruppen «permitterte» et sted imellom (kolonne (2)).

Tabell 1. Datagrunnlag

	Analyse- populasjonen (1)	Dagpengesøkere 1.-22. mars 2020			
		Med i analysepopulasjonen		Ikke med i analysepopulasjonen	
		Permitterte (2)	Oppsagte (3)	Bosatt (4)	Ikke bosatt (5)
Alder	41,3	38,3	36,1	35,0	36,3
Kvinne (%)	48,6	49,5	46,7	50,0	28,7
Norskfødt (%)	82,9	75,7	63,9	74,0	9,0
Vest-Europa mm (%)	3,6	4,6	4,2	4,1	31,4
Nye EU-land (%)	5,0	8,1	14,8	7,0	55,0
Andre land (%)	8,4	11,5	17,0	14,9	4,6
Utdanning (år)	13,9	12,8	12,7	12,5	12,2
Inntektsrang	56,9	52,8	41,3		
Timelønn (kr)	275,4	238,7	220,4		
Fysisk nærhet indeks	0,317	0,368	0,483		
Observasjoner	2.537.221	178.081	14.287	17.875	7.329

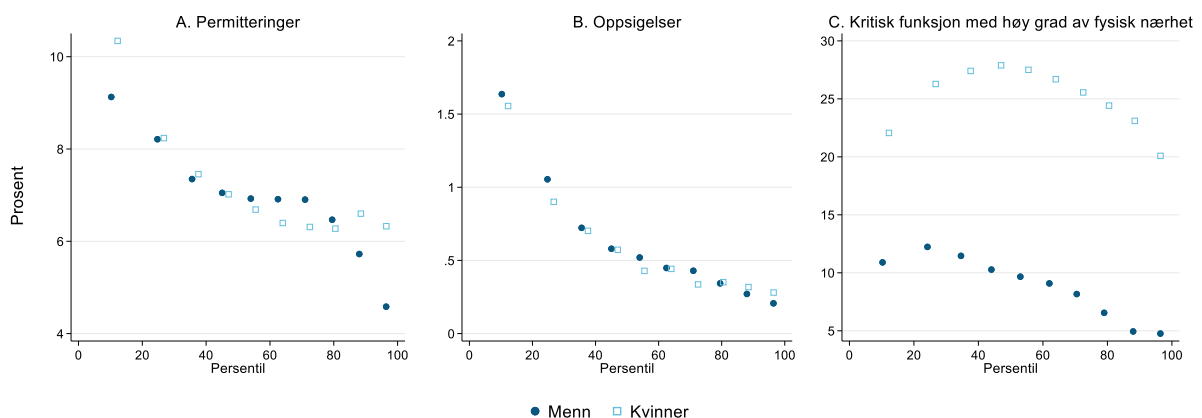
Note: Analysepopulasjonen består av alle arbeidstakere, identifisert ved at de var registrert i et ansettelsesforhold våren 2019 (med positiv lønn), var bosatt i Norge 1.1.2019 og var mellom 18 og 66 år 31.12.2019. I kolonne (5) er individkjennetegn tilgjengelig for 5.404 individer (i folkeregisteret men midlertidig ikke bosatt 1.1.2019, samt personer i DNR-registeret 1.1.2019). I data er det 1.113 personer med flere søknader som dekker både permittering og oppsigelse. Disse er klassifisert ut fra siste journalførte søknad i våre analyser. Inntektsrang er basert på hittil-i-livet inntekt og er beregnet separat på en skala fra 1 til 100 for hvert årskull/kjønn. Fysisk nærhet indeks er hentet som standardisert variabel fra den amerikanske O*NET basen og anvendt på norske yrkeskoder.

KRISENS «SOSIALE GRADIENT»

Alle inntekts- og utdanningsgrupper er berørt av den pågående økonomiske krisen. Den rammer likevel langt fra tilfeldig. I dette avsnittet ser vi nærmere på hvilke arbeidstakere som i størst grad måtte bære de negative konsekvensene av koronakrisen gjennom de første ukene. Vi vil da først og fremst fokusere på hvem som mistet jobben, gjennom oppsigelse eller permittering. Men vi vil innledningsvis også se nærmere på hvem som ble eksponert for krisen ved arbeid som innebærer risiko for selv å pådra seg smitte. Dette gjelder arbeidstakere i samfunnskritiske funksjoner med stor grad av fysisk nærhet i forhold til andre mennesker, slik som helsepersonell, pleie- og omsorgspersonale, og ansatte i dagligvarebutikker.¹

¹ Vår definisjon av yrker med samfunnskritiske funksjoner er (i noen grad skjønnsmessig) basert på departementenes liste over personellgrupper/stillinger som omfattes av unntaket fra hovedregelen om at barna skal holdes hjemme fra barnehage og skole for å hindre spredning av smitte. Denne listen er igjen utarbeidet med utgangspunkt i samfunnskritiske funksjoner beskrevet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2016). Listen vi har benyttet er tilgjengelig på Frischsenterets hjemmeside www.frisch.uio.no. Her har vi også lagt ut en del deskriptivt materiale som vi ikke har funnet plass til i denne artikkelen.

Figur 2 viser omfanget av permitteringer, oppsigelser, og risikoarbeid i samfunnskritiske funksjoner blant alle lønnstakere i Norge med basis i deres posisjon i den alders- og kjønns spesifikke fordelingen av samlede arbeidsinntekter gjennom hele yrkeskarrieren. Kritisk risikoarbeid er da definert som å ha en jobb med samfunnskritiske funksjoner, i kombinasjon med et yrke som krever fysisk nærhet ut over det som er gjennomsnittet i arbeidslivet. For hvert kjønn deler vi lønnstakerne i ti like store grupper, etter hvor de plasserer seg i den alders- og kjønns spesifikke inntektsfordelingen. Hvert punkt i de tre panelene viser andelen permitterte eller oppsagte i perioden 1.-22. mars, andelen risikoeksponerte arbeidstakere, samt gjennomsnittlig inntektspersentil for hver av de ti gruppene. F.eks. viser punktene lengst til venstre i panel A at andelen permitterte blant de 10 prosentene av arbeidstakerne med lavest inntektsrang er i overkant av 9 prosent for menn og noe over 10 prosent for kvinner. Vi ser at sannsynligheten for å bli rammet av permittering eller oppsigelse faller kraftig med inntektsrang. Denne sosiale gradienten er enda mer markert for oppsigelser enn for permitteringer. Sannsynligheten for å ha blitt oppsagt i løpet av koronakrisens første uker er mer enn fem ganger så høy for personer i den nederste inntektsdesilen som i den øverste. For menn er det også en tendens til at sannsynligheten for å inneha en samfunnskritisk funksjon med høy grad av fysisk nærhet til andre faller monotont med inntektsnivået. For dette utfallet er det også en betydelig kjønnsforskjell: Kvinner er langt mer enn menn eksponert for kombinasjonen av kritiske oppgaver og fysisk nærhet til andre. Om lag en firedel av de kvinnelige arbeidstakerne har slike jobber, og det er nesten tre ganger den tilsvarende andelen for menn.

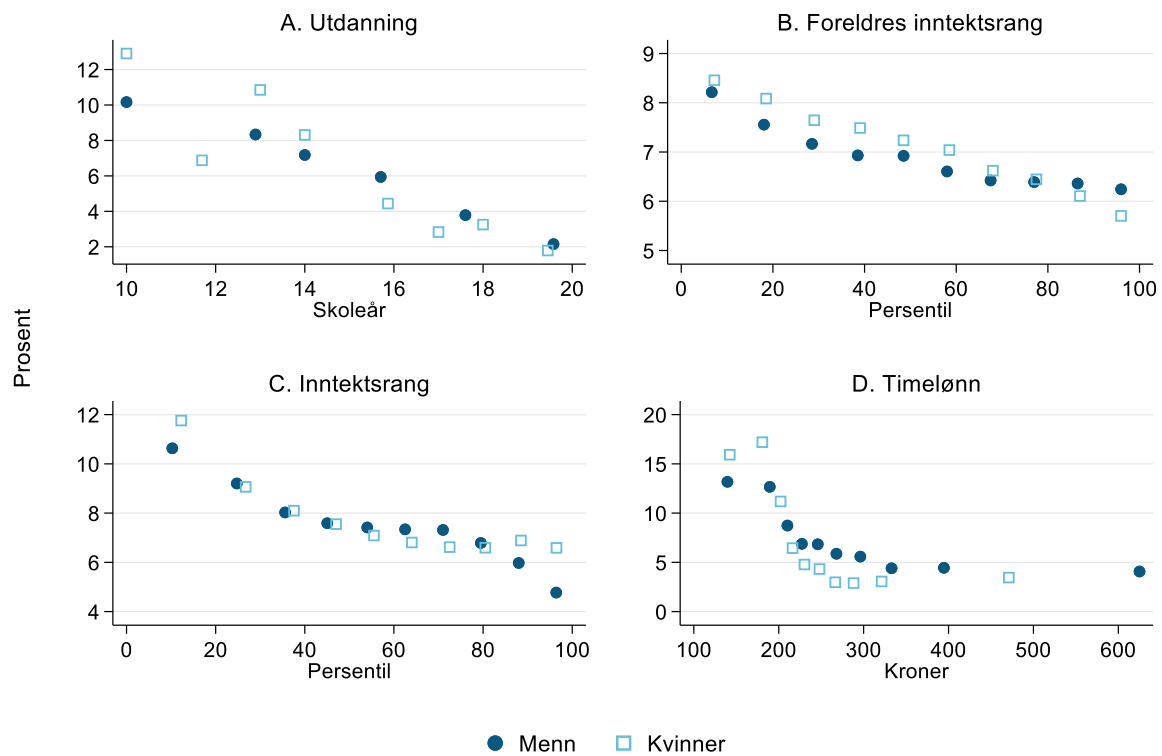
Figur 2. Andel permitterte og oppsagte arbeidstakere, samt andel arbeidstakere i samfunnskritisk risikoarbeid, etter rang i alders- og kjønns spesifikke livsinntektsfordeling.

Note: Andel permitterte arbeidstakere i våre data er 6,9 prosent for menn og 7,1 prosent for kvinner. Tilsvarende andeler med oppsigelse er 0,6 prosent for menn og 0,5 prosent for kvinner. Andelen med kritisk funksjon og fysisk nærhet er 8,9 prosent for menn og 25,1 prosent for kvinner. Inntektsrang er basert på livsinntekt. Den er beregnet ved å summere all yrkesinntekt opptjent i perioden 1967-2017 for alle bosatte i Norge. Deretter er alle arbeidstakerne delt inn i ti like store grupper etter rangering i inntektsfordelingen. Dette er gjort innen hvert fødselskull og separat for menn og kvinner. Kritisk funksjon med høy grad av fysisk nærhet i panel C er basert på koding av departementenes liste over personellgrupper/stillinger som omfattes av unntaket fra hovedregelen om at barna skal holdes hjemme fra barnehage og skole for å hindre spredning av smitte (se fotnote 1) interagert med en indikator for at yrket innebærer mer fysisk nærhet med andre enn gjennomsnittet. Vi har også fjernet fra denne kategorien 8.035 personer klassifisert med kritisk funksjon, men som faktisk ble permittert eller oppsagt i vårt datavindu. 70 prosent av dem kommer fra et av de tre yrkene butikkmedarbeider i dagligvare/apotek/bensinstasjon, annet pleie- og omsorgspersonale, eller buss- og sporvognsførere.

Vi vil nå se nærmere på hvem som i perioden 1.-22. mars mistet jobben på midlertidig eller varig basis, og som søkte NAV om dagpenger. På tross av at det er noe forskjeller i risikomønsteret for permitteringer og oppsigelser vil vi i det følgende unnlate å skille mellom disse dagpengesøknadene. Det skyldes dels at det i perioden vi ser på er en såpass massiv overvekt av permitteringer at det

statistiske grunnlaget for analyser av oppsigelser er begrenset. Tidlig etter et økonomisk sjokk er det også et noe uklart skille mellom de to utfallene, ettersom mange permitteringer trolig kan ende i oppsigelse.

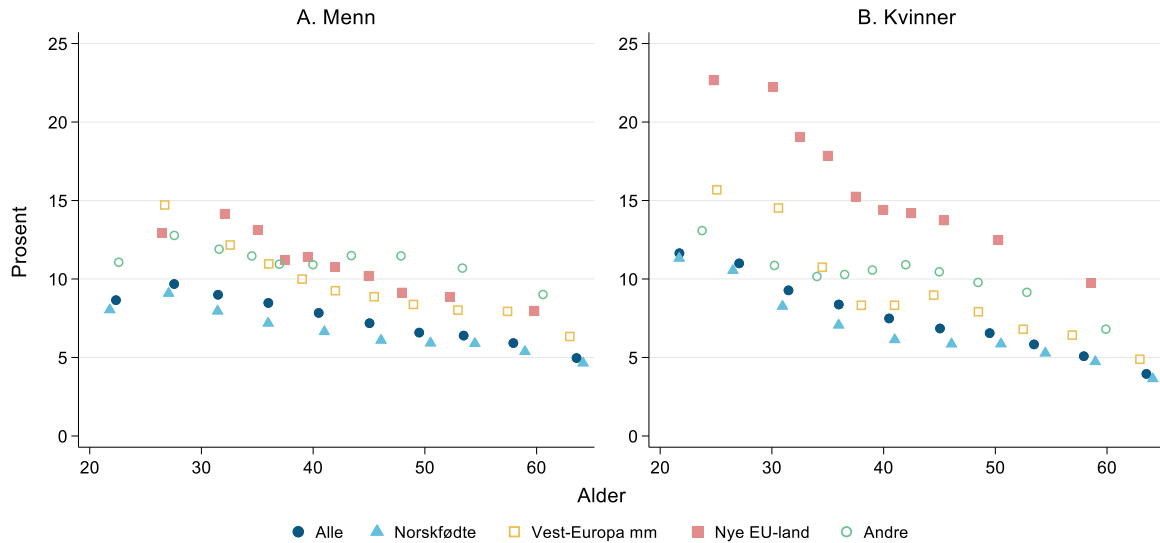
Figur 3 gir et noe bredere innblikk i den sosioøkonomiske sammensetningen av alle de nye dagpengesøkerne gjennom den første fasen av koronakrisen. Vi ser at den sosiale gradienten er tydelig uansett hvordan vi fanger opp sosial/økonomisk bakgrunn. Det er en overrepresentasjon blant nye dagpengesøkere av personer med lav inntekt, lav utdanning, og lav timelønn.

Figur 3. Andel dagpengesøkere blant alle sysselsatte – etter sosioøkonomisk status

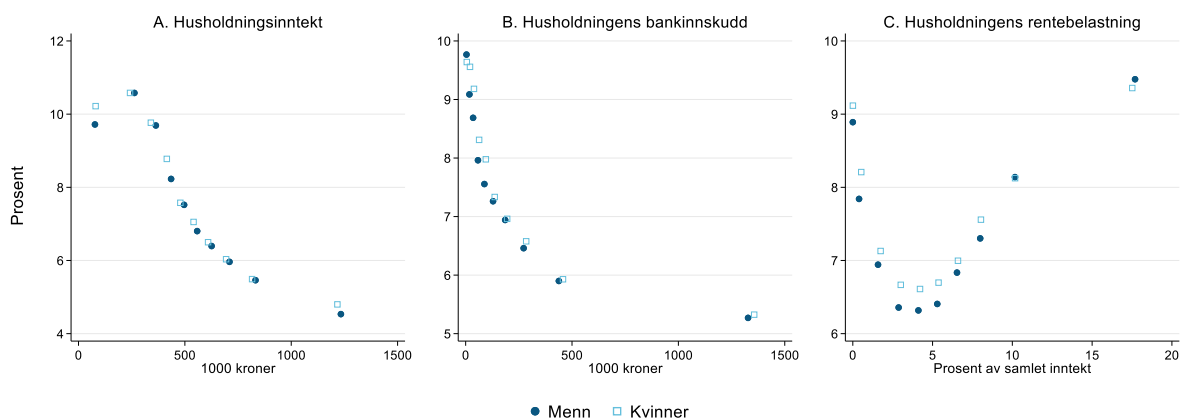
Note: I panel A vises antall skoleår forbundet med høyeste fullførte utdanning på den horisontale akse. I panel B er målestokken foreldrenes inntektsrang, og datapunktene plassering er bestemt ved en inndeling i 10 like store celler. Foreldrenes inntekter er målt ved alder 52-58 for alle ansatte født før 1983, deretter er målevinduet forskjøvet ett og ett år framover for personer født senere. I panel C er inntektsrang basert på egen «hittil-i-livet»-yrkesinntekt (tom. 2017) og hver fødselskohort og hvert kjønn er rangert for seg. Både i panel B og C er rangeringene foretatt innen hele populasjonen bosatte i Norge, mens inndelingen i 10 like store celler er gjort innenfor gruppen arbeidstakere som inngår i vår analyse.

Fraværet av tilfeldighet knytter seg ikke bare til sosial bakgrunn, men også til alder og fødeland. Dette er illustrert i Figur 4. Det er et tydelig mønster at unge har blitt rammet hardere enn eldre, og at innvandrere er mer utsatt enn norskfødte.

Figur 4. Andel dagpengesøkere blant alle sysselsatte – etter alder og fødeland

Innenfor vårt datavindu har få lønnstakere tapt penger på krisen, ettersom de permitterte er sikret full lønn de første 20 dagene opp til en årsinntekt på ca. 600.000 kroner. Hvis krisen vedvarer er det imidlertid risiko for betydelige inntektstap for oppsagte og deres familier. Familiers mulighet til å håndtere en periode med redusert (eller bortfall av) inntekt vil avhenge av hvor høy inntekt de har hatt og, ikke minst, av tilgangen på likvide økonomiske reserver. I Figur 5 ser vi klare indikasjoner på at sannsynligheten for å bli oppsagt eller permittert er høyere desto mindre økonomiske ressurser husholdningen har til disposisjon. Dette mønsteret ses tydeligst i panel A (husholdningsinntekt) og B (størrelsen på bankinnskudd), men det er også klart der vi ser på husholdningens rentebelastning relativt til inntekt. Arbeidstakere i husholdninger med størst rentebelastning har høyest risiko for å bli permittert eller oppsagt. Når den siste kurven danner en slags U-form har det sammenheng med at mange med særlig lite økonomiske ressurser heller ikke har gjeld, først og fremst som følge av at en stor andel av dem ikke eier egen bolig.

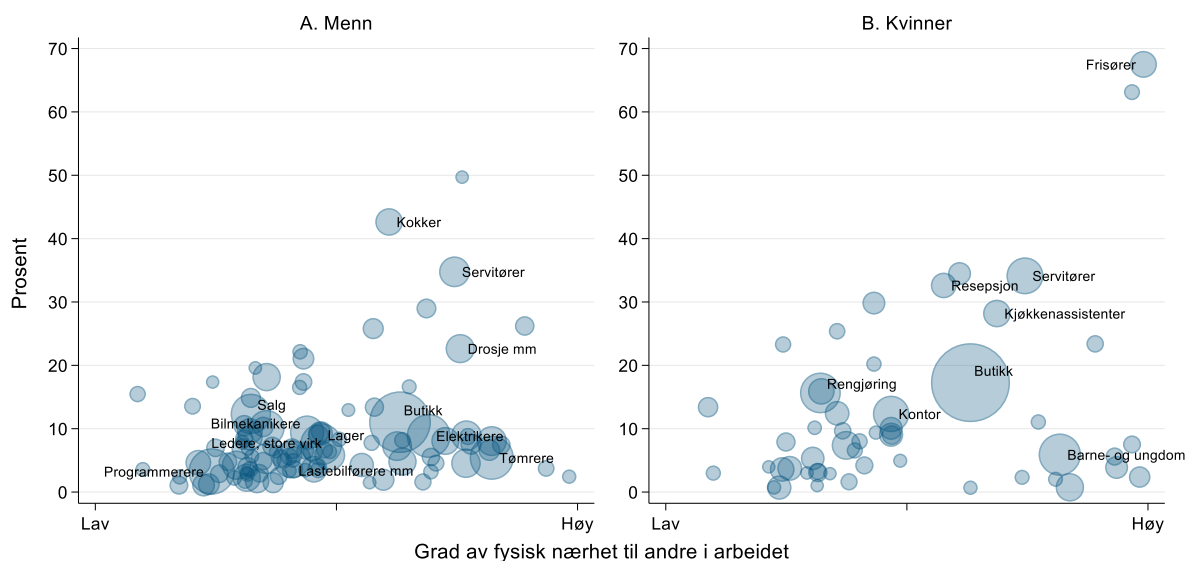

Figur 5. Andel dagpengesøkere blant alle sysselsatte – etter husholdningens inntekt, samlet bankinnskudd og rentebelastning

Note: Husholdningsinntekt er justert for familiesammensetning (husholdningsinntekt dividert på kvadratroten av antallet familiemedlemmer).

DRIVKREFTENE BAK BESLUTNINGER OM NEDBEMANNING

Den sosiale gradienten oppstår i all hovedsak som et resultat av den underliggende sosiale gradienten i yrkesstrukturen i Norge. I første fase av koronakrisen var det i særlig grad personer i yrker som involverer nær fysisk kontakt med andre mennesker, men uten samfunnskritiske funksjoner, som ble rammet. Dette mønsteret følger i noen grad direkte av myndighetenes beslutning om å stenge eller begrense en del type virksomheter som innebærer risiko for spredning av viruset, slik som frisørsalonger og serveringssteder. Resultatet av dette kommer fram i Figur 6, der vi viser andelen permitterte og oppsagte arbeidstakere etter yrke, med yrkene plassert på den horisontale aksene etter i hvilken grad de involverer fysisk nærhet med andre mennesker. Størrelsen på hvert datapunkt er proporsjonalt med størrelsen på yrkesgruppen i våre data, og for en del av de største yrkesgruppene har vi påført yrkesbetegnelse i figuren. Figur 6 illustrerer en klar positiv sammenheng mellom fysisk nærhet i yrket og andel dagpengesøkere, både for kvinner og menn.

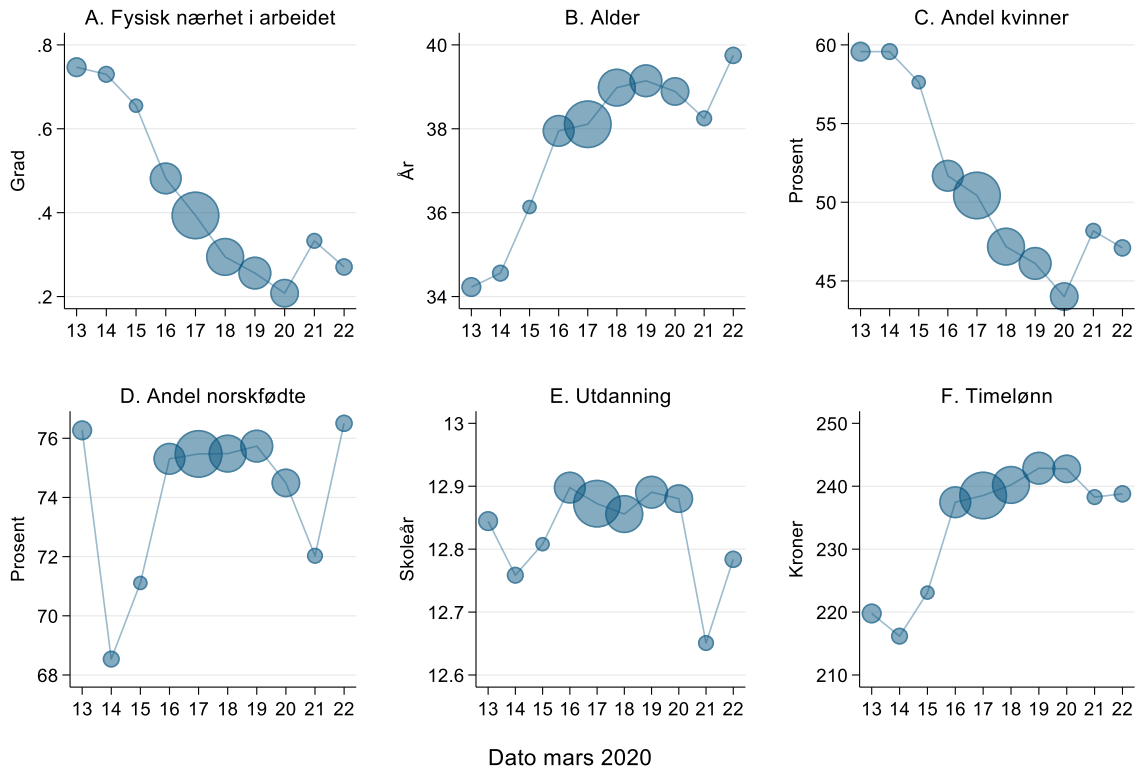

Figur 6. Andel dagpengesøkere – etter yrke og yrkets tilbøyelighet til å involvere fysisk nærhet med andre

Note: Fysisk nærhet i yrke er basert på opplysninger fra O*NET; se nærmere beskrivelse i avsnitt om datagrunnlag. Datamaterialet er avgrenset til yrker i privat sektor; yrke-kjønn kombinasjoner med færre enn 2.500 individer er utelatt fra figuren.

Ettersom den økonomiske krisen sprer seg både internasjonalt og gjennom økonomien via fallende etterspørsel etter varer og tjenester fra de først berørte virksomhetene (kryssløpseffekter), forventer vi at også jobber med liten fysisk nærhet og smitterisiko rammes. Dette er også hva vi finner i data. I Figur 7 har vi beskrevet hvordan sammensetningen av nye dagpengesøkere har endret seg dag for dag etter at permitteringsbølgen tok av for alvor fredag 13. mars. Mens fysisk nærhet var en drivende faktor de første dagene, ble betydningen av dette kraftig redusert bare i løpet av få dager. Ettersom krisen sprer seg gjennom økonomien ser vi også at gjennomsnittsalderen øker og andelen kvinner faller. Når det gjelder indikatorer for den sosiale gradienten er bildet mer blandet, og variasjonene fra dag til dag nokså moderate (merk skalaene på de vertikale aksene). Vi ser likevel tegn på at gjennomsnittlig timelønn blant de permitterte/opsagte økte noe gjennom den første uka.

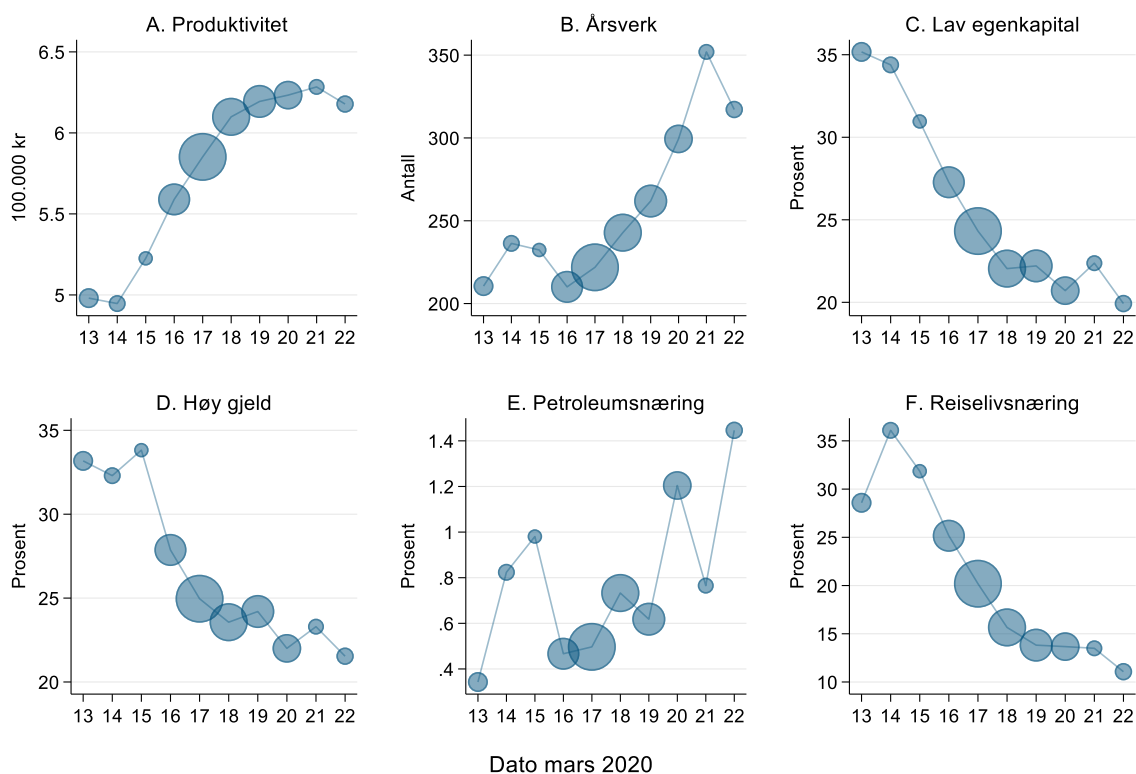

Figur 7 Egenskaper ved nye oppsagte og permitterte – dag for dag i perioden 13.-22. mars

Note: Størrelsen på sirklene er proporsjonale med omfanget av permitteringer/opsigelser den enkelte dag. Definisjonene av «fysisk nærhet i arbeidet» er nærmere beskrevet i avsnittet om datagrunnlag. Se også note til Figur 3.

Figur 8 viser en tilsvarende tidslinje med fokus på kjennetegn ved foretakene som permitterer eller sier opp ansatte. I panel A ser vi at problemene rammer bedrifter med høyere og høyere arbeidskraftsproduktivitet (målt ved samlet lønn og overskudd per årsverk), i panel B at de rammer større og større virksomheter, og i panelene C og D at færre og færre av de permitterte kommer fra foretak med lav egenkapital og høy gjeld. Panelene E og F viser til slutt omfanget av permitteringer og oppsigelser i to bransjer som på svært ulike måter ser ut til å ha blitt sterkt berørt av krisen. Reiselivsnæringen (overnatting, bevertning, lufttransport) var blant de første bransjene som ble direkte berørt, og vi ser i panel F at de den gjennom de første dagene sto for 30-35 prosent av de nye dagpengesøknadene. I løpet av en drøy uke falt denne andelen til om lag 10 prosent. Petroleumsbransjen er blitt mer indirekte berørt gjennom et dramatisk fall i oljeprisen. Det ser imidlertid ikke ut til at det medførte noen omfattende nedbemanning gjennom de første kriseukene. Sektoren står kun for mellom 0,4 og 1,4 prosent av det samlede antallet permitteringer i denne perioden.

Figur 8. Egenskaper ved foretak i privat sektor som nye oppsagte og permitterte har arbeidet i – dag for dag i perioden 13.-22. mars

Note: Størrelsen på sirklene er proporsjonale med omfanget av permitteringer/opsigelser den enkelte dag.

I panel A er produktivitet beregnet som driftsresultat pluss lønnskostnader delt på antall årsverk, der årsverk er beregnet på grunnlag av a-meldingen 2018 og regnskapstall er basert på årsregnskap for 2017. I panel B er antallet årsverk beregnet på grunnlag av a-meldingen 2018. I panel C er lav egenkapital definert som egenkapital som er under 40.000 kroner per årsverk. I panel D er høy gjeld er høy gjeld definert som gjeld som overstiger åtte ganger egenkapitalen. I panel E omfatter petroleumsnæringen utvinning av råolje og naturgass, boretjenester og andre tjenester tilknyttet utvinning, bygging av plattformer og moduler, innredning og installasjonsarbeid og forsyningsbaser. I panel F omfatter reiselivsnæringen overnatting, servering, og lufttransport med passasjerer.

OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

Koronakrisen rammer bredt, men ikke tilfeldig. Det er klare systematiske mønstre i hvilke arbeidstakere som i størst grad eksponeres for konsekvensene av krisen, gjennom permittering, oppsigelse, eller pågående arbeid med risiko for smitte. Offentlig sektor er så langt skjermet mot oppsigelse og permittering, men det er mange offentlig ansatte i samfunnskritiske og risikoeksponerte yrker, særlig innenfor helse- og omsorgssektoren. Her er kvinner langt mer utsatt for smitterisiko enn menn.

Blant alle arbeidstakere finner vi at risikoen for permittering eller oppsigelse gjennom krisens første fase er høyere jo lavere utdanning, inntekt, timelønn og sosial klassebakgrunn en lønntaker har. Ettersom krisen sprer seg, både internasjonalt og på tvers av sektorer innenlands, ser vi tegn til at dagpengesøkerne kommer fra stadig flere yrker i privat sektor. Også bedriftene som permitterer har endret seg over tid. Mens bransjer som reiseliv og virksomheter med lav produktivitet og egenkapital dominerte de første dagene, ser vi en tendens i retning av at mer «gjennomsnittlige» virksomheter blir berørt.

REFERANSER

- Berg, H., Larsen, K. A., Klingenberg, S., og Solheim, Ø. B. (2015). Permitteringer og avgang fra arbeidslivet. Rapport 2015-007 Proba samfunnsanalyse.
- Bratsberg, B., Raaum, O., and Røed, K. (2010) When Minority Labor Migrants Meet the Welfare State. *Journal of Labor Economics*, Vol. 28, No. 3, 633-676.
- Bratsberg, B., Raaum, O., and Røed, K. (2018) Job Loss and Immigrant Labor Market Performance. *Economica*, Vol. 85, 124–151.
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2016) Samfunnets kritiske funksjoner. HR 2350.
- Dustmann, C., Glitz, A., and Vogel, T. (2010) Employment, Wages, and the Economic Cycle: Differences between Immigrants and Natives. *European Economic Review*, Vol 54, No. 1, 1-17.
- Hoen, M. (2016) Occupational crosswalk, data and language requirements. Working Paper 1/2016. The Ragnar Frisch Centre for Economic Research.
- Hoynes, H. Miller, D. L., and Schaller, J. (2012) Who Suffers During Recessions? *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 26, No. 3, 27-48.
- NAV (2020) Statistikk over nye dagpengesøknader. Daglig oppdatert kl. 10.00 på www.nav.no.
- Yagan, D. (2019) Employment Hysteresis from the Great Recession. *Journal of Political Economy*, Vol. 127, No. 5, 2505-2558.